Loomatööstuse poolt ümberpiiratud ökotalu

Ühtes väikeses Raplamaa külas elab mees nimega Manfred, kellele külla sõites paistab juba kaugelt silma tema kodu ümber kasvav metsasalu. Rohetav puudeviirg, moodustab kontrastiks hiiglaslikule laudakompleksile ja lagedatele karjamaadele just kui omaette saare. Metsatukale lähemale jõudes tervitavad meid kõigepealt mõlemal pool sissekäiku kasvavad noored jalakad ning seejärel hakkavad järjest silma mitmed teised puud, mida Eestis just väga tihti kasvamas ei leia nagu **siberi seeder** (Pinus sibiraca) ja **punane tamm** (Quercus rubra).

Enamus maja ümber kasvavaist 700st puust ja põõsast (üle 25 liigi) on Manfred ise nende 20 aasta jooksul, mis ta Eestis elanud on, istutanud.

Kui orgaaniliste jäätmete komposteerimise teemalist doktoritööd kaitsnud ning Šveitsis sel alal ka mitmeid aastaid töötanud sakslane esimest korda Eestisse tuli, võlus teda siinne puutumata loodus ning rahu, mida tiheasustusega keskeuroopas nii lihtne enam leida pole.

"Liigirikkus on metsa istutades väga oluline. Kahju on vaadata lageraiete suurenemise tendentsi Eestis, kuid arusaamatuna näib mulle see, et sinna istutatakse vähe erinevaid puuliike."

Kõigepealt tutvustab Manfred meile oma aia kõige nooremaid puid-ja põõsaid. **Harilik viirpuu** (Crataegus rhipidophylla), **harilik robiinia**(Robinia pseudoacacia) ja **Laukapuu** (Prunus spinosa). Ta istutab eelkõige lehtpuid, kuna need pakuvad lindudele ja putukatele paremaid elutingimusi kui okaspuud. Samas kaitsevad okaspuud maja ka talvel paremini tuulte eest. Istikuid on Manfred saanud nii puukoolidest, tuttavate käest, kui ka ise seemnest kasvatanud.

Kenasti lõigatud õunapuud on vilju täis, kuigi Manfred mainib, et kahjuks ei ole tal veel nii palju talveõunasorte, mille viljad keldris pikalt üle talve säiliksid. Sõstrapõõsa oon samuti marjade all lookas, kuid mustal leedril, mille marjadest maitsvaid mahlu-ja hoidiseid valmistatakse on alles esimesed marjad valmimas.

Mitmeotstarbeline kasvuhoone

Astume sisse kõrvalmaja külge ehitatud kõrgesse kasvuhoonesse, kus mõni aasta tagasi istutatud virsikupuud juba suureks kasvanud on ning vilju täis on. Viljapuude all kasvatab Manfred kõrvitsaid, mille suured lehed pinnase niiskusekadu vähendavad. Mööda majaseina ronivad erivärvilised viinamarjad, mis kahjuks veel maitsmiseks valmis ei olnud.

Teises kasvuhoone poolel ronivad magusad, kuid väga okkaliste väätidega aedmurakad ehk pamplid.

Manfred osutab ülesse ja sõnab: “Kuumas kasvuhoone laes saab sügisel kuivatada puuvilju ning uste läheduses oleval tühjal alal saab näiteks aiapidusid korraldada. Samuti toimib hele kasvuhoonesein peeglina ning õue peagi rajatavale köögiviljaajale jõuab rohkem valgust. Sel ehitisel on läbimõeldult planeerides tõepoolest palju funktsioone."

Kompost ja mikroorganismid

Seame sammud kompostikastide suunas, mis on võib-olla üks kõige tähtsamaid kohti siin maalapil üldse. Kõige pealt näitab Manfred meile sealsamas lähedal kasvavaid jalakaid, kes näevad oma vanuse kohta tõepoolest tublisti suuremad välja. **“Noorte puude süstemaatiline kompostiga multšimine on väga oluline.“ rõhutab Manfred.**

Tuleks aga meeles pidada, et komposti peamine olulisus ei peitu neis toitainetes, mida ta sisaldab. Ekslikult arvatakse, et kompost on kõigest väetis. Õigesti fermenteerunud kompost loob puudele mikroorganismide ja seente abil toiduvõrgustiku, aidates juurtel suurema ala pealt resursse hankida. Samuti on juurtel lihtsam läbi õhulisema tekstuuriga pinnast läbida.

Jätkusuutlik eluviis

“Majandamine on orienteeritud looduslähedasele maaviljelusele ja toimib masinateta. Samm-sammult kasvab omavarustatus puu- ja köögiviljadega. Maa viljakuse parendamiseks kasutan puutuhka ja komposti oma majapidamisest.”

Maja küljes on kaks suurt veepaaki, millesse kogunev vesi leiab kõikjal majapidamises kui ka aia kastmisel kasutust. Samuti loodab Manfred tulevikus katusele ka päikesepaneelid installeerida.

Aastaid kestnud võitlus suurpiimafarmiga, mille maad ümbritsevad nn rohelist saarekest, kus Manfed elab, on jõudnud selleni, et kohaliku põhjavee kvaliteeti ohustav

loomaväljaheidete laialilaotamine toimub Manfredi kodust nüüd natukene kaugemal, kuigi, ei või iial teada, millal see sadu tonne vedelsõnnikut keskkonda lekib.

“Palju tõhusam ning keskkonnasäästlikum viis oleks loomaväljaheiteid komposteerida. “ leiab Manfred, kes muuhulgas ka Tallinna loomaiale komposteerimissüsteemi luua aitas.

Mis saab edasi?

Pikemas perspektiivis võiks talust saada koolituskoht, kus vastutustundlikud inimesed saaksid õppida maaviljakuse väärtust harmoonilise eluhoiaku kaudu.

Manfred on huvitatud mõttekaaslaste leidmisest ning pikemaajalisest koostööst. Need, kelles tärkas huvi projektiga ühineda peaksid vastama enamustele järgmistest eeldustest:

- **Rõõm looduslähedast aiandusest**
- **Käeline kogemus ja osavus**
- **Vastupidavus füüsiliseks tööks**
- **Tervistedendava toitumise põhimõtete järgimine**
- **Tagasihoidlikud materiaalsed vajadused**
- **Ausus, hoolikkus ja usaldusväärsus**

Kel tekkis huvi, kirjutage! metsikaed (at) gmail.com